

**NÁVRH REGIONÁLNEJ STRATÉGIE ODBORNÉHO
VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY PRE ŠKOLY NA ÚZEMÍ
PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA**

NA OBDOBIE 2010 AŽ 2015

O B S A H

Návrh regionálnej stratégie odborného vzdelávania a prípravy (OVaP)

1. Ekonomika a sociálna charakteristika Prešovského samosprávneho kraja (PSK)
2. Demografický vývoj
3. Optimalizácia a racionalizácia
4. Analýza súčasného stavu odbornej výchovy na školách v územnej pôsobnosti PSK
5. Swot analýza
6. Strategické zámery a ciele v oblasti stredného odborného školstva na území PSK
7. Centrá odborného vzdelávania a prípravy (COVaP)
8. Záver

Zákon NR SR č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov priniesol významné zmeny v oblasti odborného vzdelávania. Uvedený zákon predstavuje ucelenú právnu úpravu v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v stredných odborných školách a vytvára funkčný systém koordinácie odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce prostredníctvom zriadenia poradných orgánov na celoštátnej úrovni a na úrovni samosprávneho kraja a motivujúci priestor pre vstup zamestnávateľov a zamestnávateľských zväzov do odborného vzdelávania a prípravy a pre vstup súkromného investičného kapitálu do odborného vzdelávania a prípravy.

Cieľom zákona je zabezpečiť prepojenie odborného vzdelávania a prípravy s praxou, vstup zamestnávateľov a zamestnávateľských zväzov do odborného vzdelávania a prípravy v oblasti:

- plánovania vzdelávacích potrieb trhu práce,
- spoluúčasti pri tvorbe nového obsahu vzdelávania a pri inovácii existujúceho obsahu vzdelávania
- spoluúčasti na realizácii odborného vzdelávania a prípravy
- podielu na hodnotení kvality odborného vzdelávania a prípravy v rámci ukončovania štúdiá na stredných odborných školách.

Uznesením vlády SR č. 603/2009 zo dňa 02.09.2009 bol schválený s pripomienkou:

- Štatút Rady vlády Slovenskej republiky pre odborné vzdelávanie a prípravu,
- Vzorový štatút Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu,
- Vzorový štatút Sektorovej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu.

Dňa 27.10.2009 bola ustanovená Rada vlády Slovenskej republiky pre odborné vzdelávanie a prípravu, v ktorej má Prešovský samosprávny kraj svojho zástupcu – Ing. Karola Lacka, PhD. Na tomto ustanovujúcom zasadnutí, bol schválený „Plán práce vlády Slovenskej republiky pre odborné vzdelávanie a prípravu na rok 2010.“

Z plánu práce vlády Slovenskej republiky pre odborné vzdelávanie vyplýva pre samosprávne kraje úloha – vypracovať regionálnu stratégiu odborného vzdelávania a prípravy a predložiť ju na rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre odborné vzdelávanie a prípravu (ďalej len „Rada vlády“), v mesiaci marec 2010.

Vzhľadom k tomu, že nie sú spracované „odvetvové koncepcie odborného vzdelávania a prípravy žiakov na výkon povolání a odborných činností“ jednotlivých ministerstiev (predkladajú materiál na rokovanie rady vlády v mesiaci máj) a tiež „plány potrieb trhu práce v oblasti odborného vzdelávania a prípravy“ spracované Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou, Slovenskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou, Slovenskou živnostenskou komorou, Slovenskou lesníckou komorou, Slovenskou banskou komorou, Asociáciou zamestnávateľských zväzov a združení SR, Republikovou úniou zamestnávateľov (predkladajú materiál na rokovanie rady vlády v mesiaci marec), ktoré by boli východiskovým odborným materiálom pre spracovanie reálnej regionálnej stratégie odborného vzdelávania a prípravy, navrhujeme vypracovať materiál „Stratégia odborného vzdelávania a prípravy Prešovského samosprávneho kraja do roku 2015“ nasledovne:

NÁVRH REGIONÁLNEJ STRATÉGIE ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY PRE ŠKOLY NA ÚZEMÍ PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

1. EKONOMICKÁ A SOCIÁLNA CHARAKTERISTIKA PSK

Základné informácie

Rozloha: 8 974 km² (18,3% rozlohy SR)

Počet obyvateľov: 801 939 (14,8% obyvateľstva SR)

Počet okresov: 13

Počet miest: 23

Počet obcí: 666

Sídlo kraja: Prešov (165 613 obyvateľov okresu)

Prešovský samosprávny kraj (PSK) sa nachádza v severovýchodnej časti Slovenskej republiky. Slovensko je administratívne členené na 8 vyšších územných celkov. Prešovský kraj je spomedzi všetkých krajov najľudnatejší a podľa rozlohy je druhým najväčším krajom na Slovensku. Tvorí ho historické regióny severného, stredného a čiastočne južného Spiša, horného a dolného Šariša a horného Zemplína.

Kraj sa rozprestiera v smere západ - východ . Dĺžkou 250 km približne trikrát prekonáva svoju šírku. Vypĺňa celú severovýchodnú časť Slovenska (je najvýchodnejším krajom SR). Prešovský kraj má spoločné hranice s dvoma samostatnými štátmi, Poľskom (360 km), Ukrajinou (38 km) a s tromi slovenskými krajinami, Košickým, Banskobystrickým a Žilinským samosprávnym krajom.

Administratívne sa Prešovský kraj delí na 13 okresov:

Počtom obyvateľov si drží Prešovský kraj celoslovenský primát. Hustota zaľudnenia v kraji je druhá najnižšia medzi všetkými regiónmi Slovenska. V mestách žije takmer 50 % obyvateľov kraja. Sídлом kraja je tretie najväčšie mesto Slovenska, Prešov (91 767 obyvateľov).

Najvýznamnejšie odvetvie hospodárstva predstavuje obchodná činnosť. Jej podiel na celkových tržbách kraja tvorí 44,5%. Obchodu sa v kraji venuje najviac podnikateľských subjektov. Ďalšími významnými odvetviami je priemyselná výroba a stavebná produkcia. Vzhľadom na potenciál, ktorý má tento región v oblasti cestovného ruchu, máme veľké rezervy v oblasti poskytovania hotelových a reštauračných služieb. Ich podiel na tržbách kraja dosahuje len 0,6%.

Veľkou výhodou priemyslu v kraji je jeho diverzifikácia. Medzi najdôležitejšie priemyselné odvetvia patria drevospracujúci priemysel, elektrotechnický, chemický, textilný, strojársky a potravinársky priemysel.

Prešovský kraj je prihraničným regiónom. Z hľadiska geografickej polohy ho to predurčuje na rozvíjanie vzťahov a medzinárodnej spolupráce so svojimi susedmi. Z hľadiska dopravnej polohy má významné postavenie pre celé východné Slovensko, najmä pre styk so svojimi susedmi, a to v cestnej aj železničnej doprave. Územím kraja prechádza medzinárodná komunikácia E 50 v smere západ – východ z Českej republiky na Ukrajinu. Dôležitý je diaľničný úsek D 1 Prešov – Košice s postupným prepojením smerom na západ cez vybudovaný tunel Branisko. Prešovským krajom prechádza železničná magistrála z Českej republiky cez Žilinu do Košíc smerom na ukrajinské hranice. Významná je aj trať pretínajúca celé východné Slovensko od juhu na sever, ktorá smeruje z Maďarska cez Prešov a Orlov až do Poľska. Popradské letisko, ako najvyššie položené medzinárodné letisko v strednej Európe (718 m n. m.), spája celý región s viacerými svetovými destináciami.

V roku 2002 prevzal PSK do svojej zriaďovateľskej pôsobnosti stredné školy a školské zariadenia delimitáciou z Krajského úradu v Prešove v počte 144 organizácií s právnou subjektivitou, z toho 20 gymnázií, 39 stredných odborných škôl, 38 stredných odborných učilíšť, 4 stredné zdravotnícke školy, 4 združené stredné školy, 17 učilíšť, 4 domovy mládeže, 2 štátne jazykové školy, 11 škôl v prírode, 4 školské majetky a 1 školské lesy.

2. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

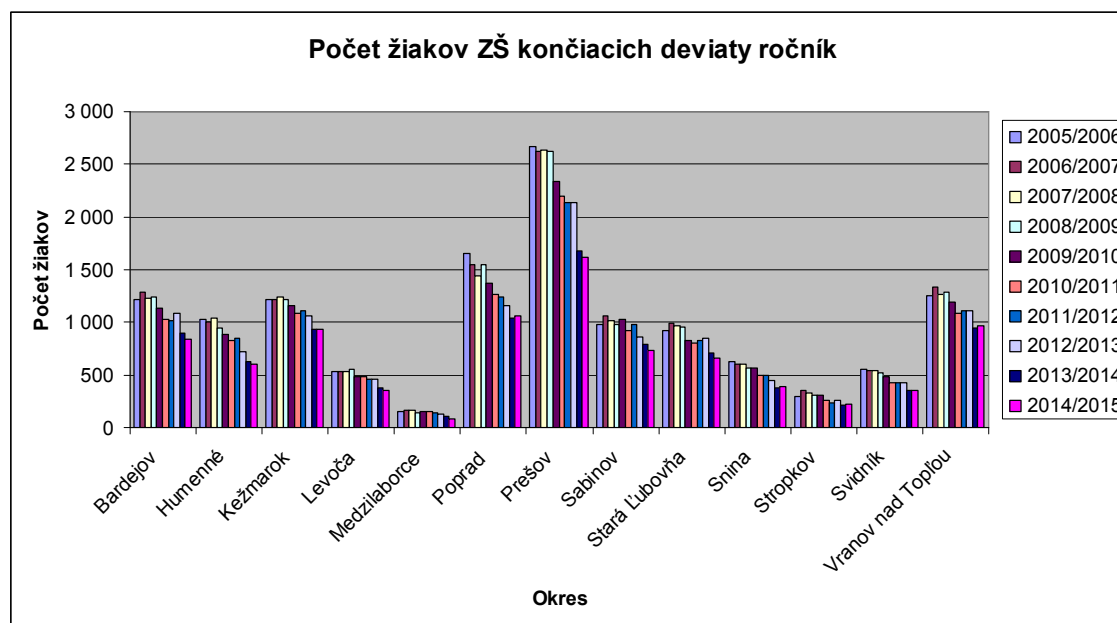
Z analýzy populačného vývoja vyplýva, že na konci 80. a na začiatku 90. rokov sa narušili dlhodobé demografické trendy. Výrazne sa zmenilo reprodukčné správanie obyvateľstva, ktoré sa prejavuje najmä v znižovaní počtu narodených detí.

Do roku 2008 sa v kraji očakáva nepatrný 3%-ný pokles žiakov končiacich 9.ročník základnej školy. V roku 2009 poklesne počet žiakov oproti roku 2005 o cca 9,2 % a v roku 2014 oproti roku 2005 až o 32,81 %.

Počty žiakov ZŠ končiacich deviaty ročník

Okres	Školský rok									
	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
Bardejov	1 218	1 284	1 228	1 235	1 136	1 032	1 015	1 091	899	842
Humenné	1 030	1 005	1 037	947	882	823	851	716	621	597
Kežmarok	1 221	1 221	1 240	1 216	1 155	1 085	1 112	1 067	936	937
Levoča	536	527	534	559	480	480	461	456	375	351
Medzilaborce	158	164	169	141	158	153	141	125	108	87
Poprad	1 658	1 549	1 443	1 553	1 365	1 264	1 242	1 157	1034	1064
Prešov	2 670	2 624	2 636	2 617	2 338	2 194	2 136	2 141	1682	1622
Sabinov	982	1 061	1 020	978	1 023	923	980	860	786	734
Stará Ľubovňa	925	991	963	960	829	799	821	856	714	660
Snina	623	608	608	571	565	496	492	454	373	384
Stropkov	300	352	326	311	303	265	239	263	217	221
Svidník	560	538	539	522	485	430	430	424	357	354
Vranov nad Topľou	1 254	1 330	1 258	1 286	1 197	1 090	1 109	1 105	948	973
SPOLU	13 135	13 254	13 001	12 896	11 916	11 034	11 029	10 715	9 050	8 826

zdroj: ÚIPŠ, Bratislava

3. OPTIMALIZÁCIA A RACIONALIZÁCIA

PSK si bol vedomý potreby zefektívnenia siete stredných škôl vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Optimalizáciu však nevnímal len ako zlučovanie škôl z dôvodu demografického poklesu, ale mal a má záujem využiť tieto zmeny na vytvorenie účinných predpokladov rozvoja vzdelanosti obyvateľov kraja. Spôsob optimalizácie vychádzal z rozvojových zámerov a vízií, ktorých nositeľom boli aj školy.

Pri hľadaní optimálneho riešenia sme brali do úvahy faktor obmedzených finančných zdrojov a efektívnosť ich využívania. Cieľom optimalizácie nebola len úspora nákladov, ale aj zvýšenie efektivity využitia obmedzených finančných zdrojov ako na úrovni škôl, tak na úrovni PSK.

Prínosy procesu optimalizácie boli hlavne v nasledujúcich oblastiach:

- efektívne využitie kapacít škôl a ich objektov,
- minimalizácia prevádzkových nákladov,
- zvýšenie efektivity využívania materiálno-technického vybavenia a odborného potenciálu škôl,
- vytváranie predpokladov pre efektívne riadenie škôl a ich stabilitu,
- vytváranie predpokladov pre kvalitnejšiu a širšiu ponuku vzdelávania a pre zvýšenie prístupnosti a voliteľnosti vzdelávania; to súvisí so zlučovaním rôznych typov a druhov stredných škôl do väčších celkov.

Do okruhu SOŠ a SOU, ktorých sa optimalizácia dotkla, patrili školy:

- s veľkým podielom nevyužitých kapacít; posudzoval sa však aj vývoj žiakov a uchádzačov, tiež perspektívnosť vzdelávacej ponuky; a schopnosť školy určiť svoje rozvojové zámery,
- s výrazne roztrieštenou odborovou štruktúrou vzdelávacej ponuky; rôznorodosť odborovej štruktúry bola posudzovaná s ohľadom na zachovanie vzdelávacích príležitostí, s cieľom nevytvárať bariéry prístupu k stredoškolskému vzdelávaniu.

Žiaduca bola najmä integrácia škôl rôznych typov do jedného právneho subjektu.

Optimalizácia siete škôl bola postavená na niekoľkých nespochybniteľných princípoch:

1. **Čo najširšia účasť škôl a jej predstaviteľov** na príprave optimalizácie; len tak bolo možné dosiahnuť pozitívny prístup pri realizácii zámerov,
2. príprava optimalizácie **prebiehala v rámci neustáleho dialógu všetkých sociálnych partnerov,**
3. proces prípravy **bol transparentný a informačne otvorený,** len tak bolo možné dosiahnuť vzájomnú dôveru zainteresovaných skupín,
4. problematika optimalizácie **bola podporená účinnou informačnou kampaňou** s cieľom obmedziť vznik krízovej komunikácie, nedorozumení a priestoru pre manipuláciu verejnosti.

Optimalizácia bola rozdelená do dvoch etáp. Prvá etapa bola realizovaná v rokoch 2004 – 2005. Druhá etapa sa pripravovala súbežne. Jej príprava si však vyžadovala dlhší čas vzhľadom k nutnosti zohľadniť školské rozvojové zámery. Realizácia jej podstatnej časti bola uskutočnená v priebehu rokov 2006 - 2008. Táto etapa mala poskytnúť dostatok časového priestoru pre komunikáciu, **aby bolo možné zaistiť zladenie hospodárskych zámerov PSK i perspektívnych škôl** a zároveň, aby bolo možné **podporiť optimálne riešenie smerom k verejnosti.**

4. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU STREDNÉHO ODBORNÉHO VZDELÁVANIA NA ŠKOLÁCH V ÚZEMNEJ PÔSOBNOSTI PSK

V stredných odborných školách na území Prešovského samosprávneho kraja v súčasnosti študuje 31 940 žiakov (stav k 15. 9. 2009 – zdroj: ÚIPŠ, Bratislava). Z nasledujúcej tabuľky vyplýva počet žiakov a percentuálny podiel podľa jednotlivých skupín odborov.

Najviac žiakov študuje v skupinách odborov 63 ekonomika a organizácia, obchod a služby I (23,29 %), 64 ekonomika a organizácia, obchod a služby II (20,64 %) a 26 elektrotechnika (10,82 %).

Najmenej žiakov študuje v skupinách odborov 27 technická chémia silikátov (0,04 %), 43 veterinárne vedy (0,19 %) a 85 umenie a umeleckoremeselná tvorba II (0,27 %).

	Skupina odborov	Počet žiakov	% podiel
23	strojárstvo a ost. Kovospracujúca výroba I.	649	2,03
24	strojárstvo a ost. Kovospracujúca výroba II.	1 777	5,56
26	Elektrotechnika	3 457	10,82
27	technická chémia silikátov	12	0,04
28	technická aplikovaná chémia	169	0,53
29	Potravinárstvo	759	2,38
31	textil a odevníctvo	595	1,86
33	spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov	771	2,41
34	polygrafia a média	427	1,34
36	stavebníctvo, geodézia a kartografia	1 862	5,83
37	doprava, pošty a telekomunikácie	1 202	3,76
39	špeciálne technické odbory	1 401	4,39
42	poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I	498	1,56
43	veterinárne vedy	60	0,19
45	poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka II	593	1,86
53	zdravotnícke odbory vzdelania na stredných zdravotníckych školách	1 569	4,91
63	ekonomika a organizácia, obchod a služby I	7 438	23,29
64	ekonomika a organizácia, obchod a služby II	6 591	20,64
68	Právne vedy	114	0,36
72	publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie	121	0,38
76	Učiteľstvo	905	2,83
82	Umenie a umeleckoremeselná tvorba I	884	2,77
85	Umenie a umeleckoremeselná tvorba II	86	0,27
Spolu		31 940	100,00

Na základe poznatkov z praxe sa javí klesajúci záujem o štúdium v učebných odboroch zameraných na stavebníctvo, strojárstvo a poľnohospodárstvo. O absolventov týchto odborov však na trhu práce je záujem.

Podrobný prehľad podľa jednotlivých škôl a okresov je uvedený v Prílohe č. 1 / A až M.

5. SWOT ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ♦ dostatočný počet stredných škôl ♦ koncepcia rozvoja škôl a školských zariadení a existencia analýzy škôl z roku 2007 ♦ ukončenie 1. a 2. etapy racionalizácie a optimalizácie SŠ /2002 – 2007/ ♦ vysoká kvalifikovanosť učiteľov odborných predmetov, zvyšovanie počtu majstrov odborného výcviku s ukončeným bakalárskym vzdelaním ♦ vysoká odborná úroveň vyučovania ♦ ochota učiteľov k ďalšiemu vzdelávaniu ♦ využívanie alternatívnych spôsobov vo výchovno-vzdelávacom procese ♦ zlepšovanie priestorových podmienok vzhľadom na klesajúci demografický vývoj ♦ narastajúce skúsenosti s tvorbou projektov a aktívna zapojenosť do projektov ♦ spolupráca stredných škôl so základnými školami a podnikateľskými subjektami ♦ proporcionálne rozloženie škôl v rámci kraja ♦ možnosti ubytovania a stravovania študentov vo vlastných internátoch ♦ tradícia škôl ♦ záujem absolventov SŠ o ďalšie možnosti vzdelávania ♦ široká sieť vzdelávacích zariadení ♦ vybavenie všetkých škôl počítačmi s pripojením na internet ♦ Prešov – centrum vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ vysoká miera nezamestnanosti a jej výrazné regionálne rozdiely ♦ nízka vzdelanostná úroveň hlavne u dlhodobo nezamestnaných osôb ♦ vysoká koncentrácia neprispôsobivej časti obyvateľstva ♦ nedostatočné prepojenie medzi systémom vzdelávania a potrebami trhu práce ♦ nedostatočná spolupráca SŠ s absolventmi ZŠ pri výbere povolania ♦ nedostatočná sieť škôl poskytujúcich vyššie odborné vzdelanie ako príležitosti na celoživotné vzdelávanie ♦ problémy pri zabezpečovaní praxe vo výrobných podnikoch a v iných zariadeniach ♦ chýbajúca systematická propagácia jednotlivých stredných škôl na verejnosti ♦ chýba ucelený systém pri poskytovaní informácií týkajúcich sa možností štúdia na stredných školách, o možnostiach ďalšieho vzdelávania ♦ nedostatok organizovania pracovných stretnutí, dní otvorených dverí a pod. na podporu vytvárania partnerstiev ♦ chýbajúce učebné osnovy spĺňajúce nové požiadavky v oblasti trhu práce ♦ nedostatočné vybavenie dielní praktického vyučovania a odborných učební modernými pomôckami ♦ odbory so slabou možnosťou uplatnenia v praxi ♦ absencia stratégie celoživotného vzdelávania ♦ absencia pilotných centier vzdelávania odborného školstva

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ♦ možnosti ďalšieho vzdelávania učiteľov ♦ možnosti využívania štrukturálnych a iných fondov ♦ dobudovanie a zmodernizovanie materiálno-technickej základne škôl ♦ priaznivé podmienky pre mobilitu absolventov stredných škôl ♦ funkčný informačný systém stredných škôl slúžiaci absolventom ZŠ na výber stredných škôl ♦ funkčný systém informujúci o možnostiach ďalšieho vzdelávania - podpora rekvalifikácie pracovníkov ♦ vytvorenie siete poradenských centier s možnosťou prístupu k študijným materiálom ♦ využívanie existujúcej siete podporných inštitúcií a neziskových mimovládnych organizácií ♦ zmena perspektívnych škôl na centrá vzdelávania ♦ v rámci vzdelávacích programov venovať zvýšenú pozornosť výučbe cudzích jazykov a informačným technológiám ♦ zosúladiť sieť škôl s požiadavkami trhu práce na základe dôslednej analýzy a vízie podnikateľských subjektov pôsobiach v rámci kraja ♦ rozšírenie spolupráce stredných škôl s podnikateľskými subjektami resp. ďalšími inštitúciami s cieľom zvýšenia možnosti zamestnania absolventov na trhu práce ♦ rozvoj nových zdrojov zamestnanosti a príležitostí v regiónoch kraja ♦ ďalšia optimalizácia siete škôl ♦ využitie moderných informačných technológií pri rozvoji poradenstva o povolaniach a zamestnaniach ♦ zvýšenie účinnosti prepojenia ponuky pracovnej sily s dopytom trhu práce ♦ využitie štrukturálnych fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ nedostatok finančných zdrojov na prevádzku škôl a školských zariadení a odmeňovanie zamestnancov škôl, ktoré sú vyčlenené v štátnom rozpočte ♦ nedostatok financií na modernizáciu stredných škôl ♦ nepriaznivý demografický vývoj ♦ malý počet ponúkaných pracovných miest na trhu práce, rast nezamestnanosti ♦ odchod kvalifikovaných absolventov z regiónu ♦ zlá ekonomická situácia v rodinách ♦ nesúlad medzi požiadavkami trhu práce a vzdelávaním na školách ♦ nezáujem o spoluprácu medzi podnikateľskými subjektami a školami ♦ z dôvodu nezáujmu žiakov, ich rodičov o niektoré odborné profesie dochádza k narastaniu nedostatkových profesií na trhu práce ♦ zastarané učebné osnovy nevyhovujúce trhu práce u nás a v krajinách EÚ ♦ pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry

6. STRATEGICKÉ ZÁMERY A CIELE V OBLASTI STREDNÉHO ODBORNÉHO ŠKOLSTVA NA ÚZEMÍ PSK

Na základe potrieb regionálneho trhu práce pre Prešovský kraj sme si vytýčili ako prioritné nasledujúce zámery a ciele:

Strategický zámer č. 1: Efektívny systém odborného vzdelávania

- Cieľ 1.1.: Optimalizácia siete stredných odborných škôl
- Cieľ 1.2.: Optimalizácia študijných a učebných odborov v SOŠ
- Cieľ 1.3.: Rozvíjanie a určenie odborných kompetencií v spolupráci so zamestnávateľmi
- Cieľ 1.4.: Zlepšenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám, ktoré používajú zamestnávatelia v praxi

Cieľ 1.1.: **Optimalizácia siete stredných odborných škôl**

Aktivity na splnenie cieľa:

- zosúladiť sieť SOŠ s potrebami trhu práce v jednotlivých okresoch
- stanovenie vzniku vzdelávacích centier pre jednotlivé okresy a skupiny odborov

Cieľ 1.2.: **Optimalizácia študijných a učebných odborov v SOŠ**

Aktivity na splnenie cieľa:

- operatívna úprava zoznamu ponúkaných odborov v nadväznosti na potreby zamestnávateľskej sféry
- v spolupráci s ÚPSVaR v PSK vypracovať analýzu nedostatkových odborov a odborov, o absolventov na trhu práce nie je záujem

Cieľ 1.3.: **Rozvíjanie a určenie odborných kompetencií v spolupráci so zamestnávateľmi**

Aktivity na splnenie cieľa:

- aktualizácia školských vzdelávacích programov v spolupráci so zamestnávateľmi v jednotlivých okresoch
- stanovenie odborných zručností v spolupráci so zamestnávateľmi a ich implementácia do výchovno-vzdelávacieho procesu
- modernizácia materiálno-technického vybavenia odborných učební a pracovísk odborného výcviku prostredníctvom viac zdrojového financovania

Cieľ 1.4.: **Zlepšenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám, ktoré používajú zamestnávatelia v praxi**

Aktivity na splnenie cieľa:

- v spolupráci so zamestnávateľmi zavádzať vyučovanie v programovom vybavení, ktoré sa používa v praxi
- rozšírenie materiálno-technického vybavenia škôl modernými informačno-komunikačnými zariadeniami
- podporovanie využívania inovatívnych metód výučby a učenia založeného na IKT
- prehlbovanie a rozširovanie ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti využívania možností IKT vo výchovno-vzdelávacom procese

Strategický zámer č. 2: Vytvorenie fungujúceho informačného systému o možnostiach odborného vzdelávania a prípravy v PSK

Cieľ 2.1.: Zabezpečiť informovanosť o možnostiach štúdia na SOŠ pre širokú verejnosť

Cieľ 2.2.: Vytvorenie systému kariérneho poradenstva v súlade s potrebami trhu práce

Cieľ 2.1.: Zabezpečiť informovanosť o možnostiach štúdia na SOŠ pre širokú verejnosť

Aktivity na splnenie cieľa:

- vytvorenie verejne prístupnej databázy SOŠ s aktuálnou ponukou študijných a učebných odborov s uvedením profilu absolventa
- zefektívnenie web stránok SOŠ z pohľadu poskytovania informácií o možnostiach štúdia

Cieľ 2.2.: Vytvorenie systému kariérneho poradenstva v súlade s potrebami trhu práce

Aktivity na splnenie cieľa:

- obsadzovať funkciu výchovného poradcu kvalifikovanými odborníkmi a zabezpečiť ich priebežné vzdelávanie
- realizovať pravidelné stretnutia výchovných poradcov za účelom profesijnej orientácie mládeže podľa potrieb trhu práce
- zefektívnenie spolupráce výchovných poradcov v oblasti kariérneho poradenstva s centrami pedagogicko-psychologického poradenstva

Strategický zámer č. 3: Multifunkčný systém odborného vzdelávania a prípravy

Cieľ 3.1.: Prehĺbenie vzťahov medzi SOŠ, vysokými školami a zamestnávateľmi

Cieľ 3.2.: Zlepšenie podnikateľského myslenia

Cieľ 3.3.: Skvalitnenie jazykových zručností žiakov a pedagogických zamestnancov SOŠ

Cieľ 3.4.: Zintenzívnenie spolupráce SOŠ v oblasti odborného vzdelávania a výmeny skúseností so vzdelávacími inštitúciami v európskych štátoch

Cieľ 3.1.: Prehĺbenie vzťahov medzi SOŠ, vysokými školami a zamestnávateľmi

Aktivity na splnenie cieľa:

- zintenzívnenie spolupráce medzi SOŠ a zamestnávateľmi
- zintenzívnenie spolupráce medzi SOŠ a vysokými školami
- rozvíjanie kvality manažérskych zručností zamestnancov SOŠ

Cieľ 3.2.: Zlepšenie podnikateľského myslenia

Aktivity na splnenie cieľa:

- začlenenie obsahu na zlepšenie podnikateľského myslenia do školských vzdelávacích programov
- v spolupráci s ÚPSVaR zabezpečenie informovanosti žiakov o možnostiach podnikania po ukončení štúdia
- využívanie ponúk na rozvoj podnikateľského myslenia v spolupráci s inými poskytovateľmi akreditovaného vzdelávania (napr. Junior Achievement)

Cieľ 3.3.: **Skvalitnenie jazykových zručností žiakov a pedagogických zamestnancov SOŠ**

Aktivity na splnenie cieľa:

- zdokonaľovanie výučby cudzích jazykov s dôrazom na ich praktické používanie
- vytváranie podmienok pre jazykové vzdelávanie pedagogických zamestnancov
- využívanie medzinárodnej spolupráce medzi strednými školami na výmenné pobyty zamerané na zdokonalenie jazykových zručností

Cieľ 3.4.: **Zintenzívnenie spolupráce SOŠ v oblasti odborného vzdelávania a výmeny skúseností so vzdelávacími inštitúciami v európskych štátoch**

Aktivity na splnenie cieľa:

- realizovanie výmenných pobytov pedagogických zamestnancov zameraných na výmenu skúseností v oblasti odborného vzdelávania a prípravy
- zlepšenie využívania ponúkaných možností na výmenu skúseností prostredníctvom asociácií pre medzinárodnú spoluprácu (napr. SAAIC)

7. **CENTRÁ ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY (COVaP)**

COVaP vzniknú pri SOŠ, ktoré budú garantovať ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov škôl v oblastiach elektrotechniky, strojárstva, stavebníctva, drevárstva, gastronómie a cestovného ruchu a potravinárstva a chémie.

Cieľovými skupinami v rámci COVaP budú žiaci SOŠ, učitelia odborných predmetov a majstri odborného výcviku, firmy a inštitúcie v regióne.

Hlavnými úlohami COVaP budú:

- zabezpečovanie praktického vyučovania žiakov z SOŠ,
- príprava učiteľov odborných predmetov a majstrov odborného výcviku, preškoľovanie na nové technológie,
- tvorba rozvojových programov SOŠ,
- tvorba učebných materiálov,
- inovácia didaktických prostriedkov pre žiakov SOŠ,
- zabezpečovanie celoživotného vzdelávania pedagogickej i nepedagogickej verejnosti,
- poskytovanie odborného poradenstva vo vybraných odboroch,
- zabezpečovanie prenosu informácií o nových výrobných technológiách a postupoch medzi školami a zamestnávateľmi.

Podmienky na získanie štatútu COVaP:

- materiálno-technické vybavenie v súlade s normatívom pre odbornú prípravu,
- kvalifikovanosť odborných učiteľov a majstrov odborného výcviku,
- uplatnenie absolventov školy na trhu práce v odbore,
- akreditované rekvalifikačné kurzy,
- dostupnosť pre záujemcov o štúdium,
- spolupráca so zamestnávateľmi na zmluvnom základe,
- zabezpečenie ubytovania a stravovania pre záujemcov o preškoľovanie a získanie certifikátov.

Časový harmonogram na prípravu a vznik COVaP:

1. Vytvorenie vízie smerovania
T: 05/2010
2. Preverenie personálneho zabezpečenia a výsledkov výchovno-vzdelávacieho procesu
T: 12/2010
3. Preverenie priestorového a materiálno-technického zabezpečenia
T: 12/2010
4. Vypracovanie vnútornej organizácie COVaP, organizačných a vnútorných noriem, organizačného poriadku
T: 06/2011
5. Doplnenie materiálneho, strojového a prístrojového vybavenia
T: 06/2011

8. ZÁVER

Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK realizujú odborné vzdelávanie v rámci vyučovacieho procesu v odborných predmetoch, ktoré je predpísané pre jednotlivé študijné a učebné odbory zaradené v sieti jednotlivých škôl.

Nároky na odborné vzdelávanie a prípravu sa zvyšujú, a preto je potrebná jeho priebežná a pružná inovácia. OVaP má byť zameraná na nadobudnutie kľúčových a odborných kompetencií, ku prakticky zameraným vedomostiam a zručnostiam, ktoré umožnia rozvoj študenta na základe vlastnej aktivity a zároveň aplikácie osvojených vedomostí a zručností. Aby tomu tak bolo školy si vypracúvajú školské vzdelávacie programy, ktoré umožňujú profiláciu absolventa podľa regionálneho trhu práce, podmienok školy a tiež zohľadňujú schopnosti a záujem študentov.

V rámci celoživotného vzdelávania školy ponúkajú rôzne rekvalifikačné kurzy, ktoré vykonávajú v spolupráci ÚPSVaR a tým vytvárajú predpoklady pre lepšie uplatnenie ľudí na trhu práce.

V súlade so zákonom NR SR č. 184/2009 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov bola v PSK zriadená Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu, ktorej cieľom je koordinácia odborného vzdelávania s trhom práce a vytváranie regionálnej stratégie OVaP.

Z predložených materiálov vyplýva, že v PSK stále pretrváva záujem žiakov a rodičov o štúdium na gymnáziách a obchodných akadémiách a odboroch skupiny 63 a 64 ekonomika a organizácia, obchod a služby. Na tieto školy sa dostávajú aj žiaci so slabším prospechom. Minimálny záujem žiakov je o skupiny odborov 31 textil a odevníctvo, 33 spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov, 27 technická chémia silikátov 28 technická a aplikovaná chémia, 36 stavebníctvo, geodézia a kartografia, taktiež 43 veterinárne vedy, 68 právne vedy, 72 publicistika, knižníctvo a vedecké informácie a 85 umenie a umeleckoremeselná tvorba II. Nižší záujem (ako by očakávali zamestnávateľia) je aj v odboroch 23, 24 strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba, 26 elektrotechnika. Štruktúra siete študijných a učebných odborov sa javí primeraná. Stredné odborné školy nachádzajúce sa v jednom meste v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK neotvárajú rovnaké odbory, to sa nedá povedať ak ide o iného zriaďovateľa. Potom v rámci prijímacieho konania ani jedna škola nezíska dostatočný počet žiakov. Preto sa v niektorých stredných odborných školách objavujú triedy s nízkym počtom žiakov. Stále vážnym problémom je kvalita výchovno-vzdelávacieho procesu (oblasť personálneho a materiálno-technického zabezpečenia). Nie je súlad medzi požiadavkami zamestnávateľov, regionálnymi potrebami, ponukou škôl na strane jednej a dopytom zo strany žiakov a rodičov na strane druhej.

Jedným z cieľov stratégie je *„premena tradičnej strednej odbornej školy na modernú vzdelávaciu inštitúciu podporujúcu tvorivosť, aktivitu, rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov a poskytujúcu žiakom, pedagógom a verejnosti možnosť vzdelávania, ako aj priestor pre celoživotné vzdelávanie v odboroch určitej profilácie“*.

Ďalšie výhľadové strategické zámery PSK:

1. V spolupráci s gymnáziami a obchodnými akadémiami postupne znižovať počet tried a počet žiakov gymnázií a obchodných akadémií.
2. V spolupráci so strednými odbornými školami:
 - postupne znižovať počet žiakov stredných odborných škôl v skupine odborov ekonomika a organizácia, obchod a služby,
 - zvyšovať počet žiakov v učebných odboroch stredných odborných škôl,
 - zefektívňovať naplnenosť tried stredných odborných škôl žiakmi,
 - vytvárať podmienky pre spoluprácu škôl v rámci medzinárodnej spolupráce,
 - „otvoriť“ stredné odborné školy pre celoživotného vzdelávanie,

- vytvoriť optimálne podmienky pre ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov stredných odborných škôl, na získanie kompetencií v oblasti informačno-komunikačných technológií,
- zintenzívniť spoluprácu stredných odborných škôl so zamestnávateľskými organizáciami a stavovskými organizáciami,
- zintenzívniť spoluprácu stredných odborných škôl so základnými školami a ich zriaďovateľmi,
- zefektívniť využívanie možnosti čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov,
- skvalitniť prípravu projektov zo štrukturálnych fondov,
- vytvoriť optimálne podmienky pre výchovných poradcov stredných odborných škôl,
- podporovať využívanie inovatívnych metód vyučovania založených na IKT, nových foriem vzdelávania a ďalšieho vzdelávania ako aj dištančných foriem vzdelávania,
- rozvíjať podnikateľské myslenie u žiakov stredných odborných škôl,
- motivovať žiakov stredných odborných škôl pokračovať v ďalšom vzdelávaní,
- pripravovať žiakov stredných odborných škôl na povolanie v spolupráci so zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie ,
- zapracovať do školských vzdelávacích programov v rámci predmetu občianska náuka „prípravu absolventa na trh práce“
- optimalizovať počet zamestnancov stredných odborných škôl a ich súčastí,
- postupne optimalizovať sieť študijných a učebných odborov jednotlivých stredných odborných škôl,
- hľadať spôsoby účinnej motivácie pedagogických zamestnancov na zvyšovaní svojej kvalifikácie a ich stabilizácie na stredných odborných školách,
- hľadať možnosti optimalizácie siete školských jedální vzhľadom ku klesajúcemu počtu stravovaných žiakov a v záujme efektívneho vynakladania finančných prostriedkov z rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja,
- hľadať možnosti optimalizácie siete školských internátov vzhľadom ku klesajúcemu počtu ubytovaných žiakov a v záujme efektívneho vynakladania finančných prostriedkov z rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja,
- Zvyšovať kvalifikovanosť vyučovania v záujme skvalitňovania ponuky vzdelávacích služieb žiakom a obyvateľom Prešovského regiónu.

3. V spolupráci so zamestnávateľmi s ohľadom na ich požiadavky a regionálne potreby trhu práce:

- skvalitniť odbornú prípravu pedagogických zamestnancov (učiteľov a majstrov odbornej výchovy),
- inovovať školské vzdelávacie programy,
- spracovať „Konceptiu rozvoja odborného vzdelávania a prípravy Prešovského samosprávneho kraja“, návrh na optimalizáciu siete študijných odborov a učebných odborov stredných odborných škôl a návrh na optimalizáciu siete stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja na základe analýzy potrieb regionálneho trhu práce a požiadaviek zamestnávateľov,
- v dlhodobom horizonte vytvárať optimálnu sieť stredných odborných škôl,
- zriadiť centrá odborného vzdelávania a prípravy podľa zdrojových možností,
- identifikovať a rozvíjať nové zručnosti požadované trhom práce a začleniť ich do výchovno-vzdelávacieho procesu.